

SCIO

Čtenářská gramotnost Mapa učebního pokroku

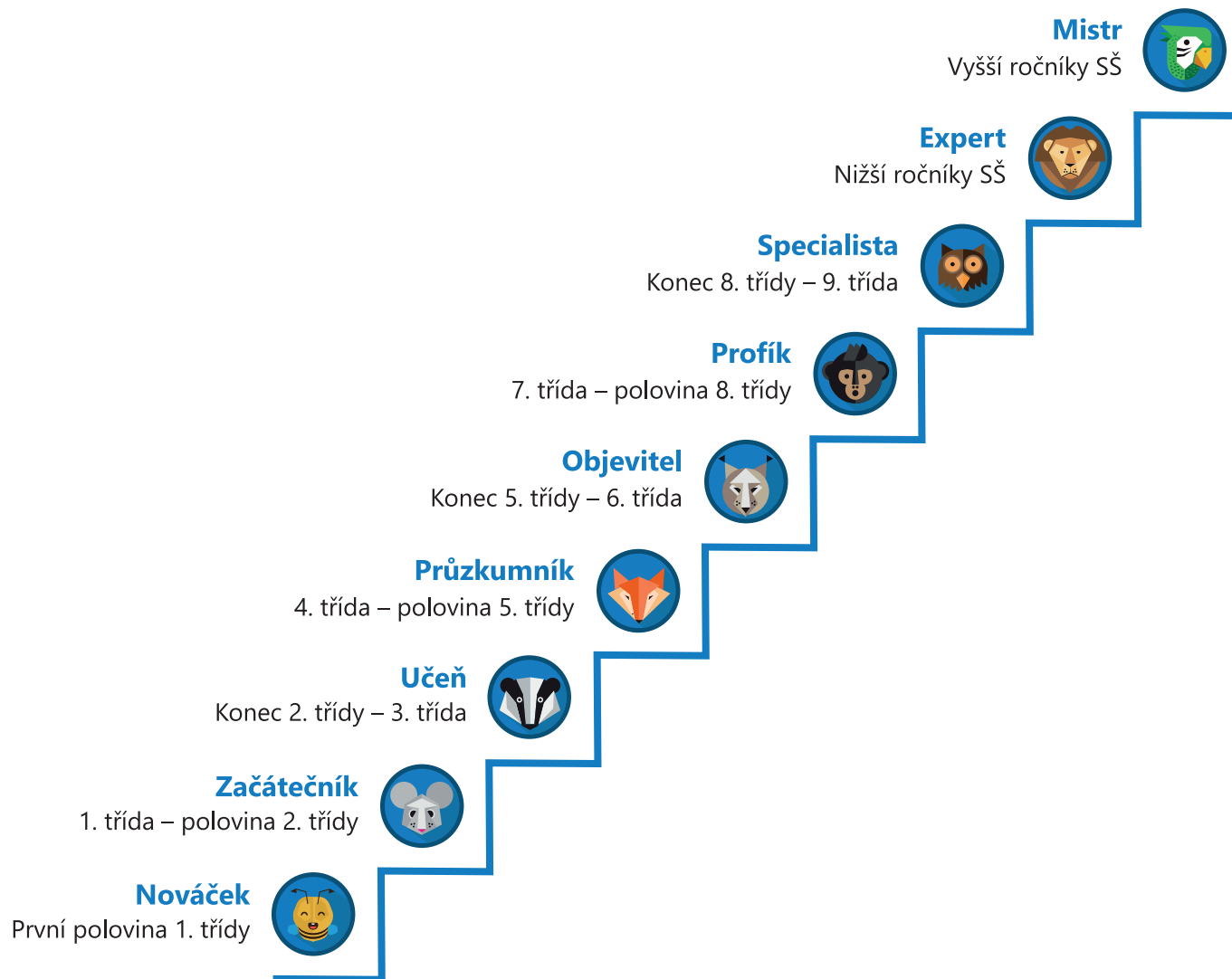
Pro základní a střední školy

Hodnocené oblasti a dovednosti

- **Soustředění**
- **Vztah ke čtení**
- **Technika hlasitého čtení**
- **Reprodukce textu I**
- **Reprodukce textu II**
- **Čtenářské dovednosti**
 - Porozumění textu
 - Získávání informací
 - Práce s otázkami
 - Hledání souvislostí
 - Hodnocení textu
- **Formální stránka textu**
 - Typ, forma, druh...
 - Prostředky textu a autorský styl
- **Adaptované texty**
 - Audiotexty
 - Film a divadlo
- **Analýza mediálního sdělení**
- **Orientace ve virtuálním prostředí**

Přehled úrovní a orientační zařazení k ročníkům

Nováček

Přečte velmi krátký text nebo jeho část. Na práci s textem se soustředí po dobu několika minut.

Začátečník

Přečte celý krátký text dle zadání. Na práci s krátkým textem se soustředí po dobu vymezenou učitelem.

Učeň

Na čtení a práci s jednoduchým uměleckým textem či vhodně upraveným naučným textem se soustředí po celou dobu potřebnou ke splnění zadané práce.

Průzkumník

Na čtení a práci se složitějším uměleckým textem nebo krátkým naučným textem se soustředí po celou dobu potřebnou ke splnění zadané práce.

Objevitel

Soustředí se po celou dobu čtení a práce se složitějším uměleckým i delším naučným textem, pokud ho/ji neruší okolní vlivy (přítomnost ostatních lidí, hluk). Soustředění prokáže různými způsoby dle zadání učitele.

Profík

Soustředí se po celou dobu čtení a práce se složitějším uměleckým, naučným i praktickým textem, a to i v mírně rušivém prostředí.

Specialista

Na čtení a práci se složitějším uměleckým textem nebo krátkým naučným textem se soustředí po celou dobu potřebnou ke splnění zadané práce.

Expert

Soustředí se po celou dobu čtení a práce se složitějším uměleckým i delším naučným textem, pokud ho/ji neruší okolní vlivy (přítomnost ostatních lidí, hluk). Soustředění prokáže různými způsoby dle zadání učitele.

Mistr

Soustředí se po celou dobu čtení a práce s textem libovolné náročnosti, tématu a obsahu, a to včetně textů experimentálních a bez ohledu na vnější podmínky. V případě vnitřní potřeby před čtením nebo při ztrátě koncentrace použije některé relaxační techniky podporující soustředění.

Nováček

V knize si listuje a prohlíží si ji. Projevuje zájem o knihy. Zhodnotí, která kniha se mu/jí vizuálně líbí.

Začátečník

Během prohlížení knihy se ptá dospělého na podrobnosti. Projevuje zájem povídat si o knize. Popíše, jak vypadá a o čem je jeho/její oblíbená kniha.

Učeň

Listuje doporučenou knihou, čte si některé pasáže a hodnotí je. Zajímá ho/ji, co čtou ostatní, nechá si doporučit knihu. Samostatně si vybere knihu z nabídky.

Průzkumník

Samostatně si vybere knihu ke čtení. Má potřebu číst (podle svého zájmu, založení a potřeb) a o knize si povídat. Zajímá se o to, co čtou ostatní, doporučí jim přečtenou knihu. Jednoduchými výrazy popíše pocity, které v něm/ní čtení vyvolalo, a zhodnotí činy knižních postav.

Objevitel

Využívá samostatně zvolenou četbu jako prostředek relaxace i poučení. Popíše pocity, které v něm/ní čtení vyvolalo. Při čtení si vytvoří vztah k postavám.

Profík

Na základě své rozšiřující se čtenářské zkušenosti doporučí ostatním knihy dle jejich preferencí nebo studijních potřeb. Svě pocity ze čtení porovná s pocity dalších čtenářů. Při čtení se identifikuje s některými postavami, naopak se vymezí vůči jednání jiných postav.

Specialista

Otevřeně sdílí své zkušenosti s konkrétními knihami i se čtením obecně. Inspiruje k četbě méně zkušené čtenáře. Během čtení si vytvoří vztah k textu jako takovému.

Expert

Čtení považuje za hodnotnou součást svého života. V rámci své čtenářské zkušenosti poznává aspekty vlastní osobnosti.

Mistr

Vyjmenuje výhody, které v životě přináší dostatečně rozvinuté čtenářské dovednosti. Během čtení porovnává charaktery literárních postav a události v knize s osobami ve svém okolí a se situacemi v reálném světě. Po doporučení si přečte i knihu mimo své obvyklé preference (předpokládaný estetický zážitek, popularita díla, silné téma apod.).

Nováček

Při hlasitém čtení správně přečte celé krátké slovo nebo delší slovo po částech (dle metody slabikuje, popř. čte po jednotlivých hláskách).

Začátečník

Krátká slova čte plynule. Delší slova a věty čte přerušovaně. Při hlasitém čtení si zatím ne vždy všimne nesprávně přečteného slova.

Učeň

Čte plynule. Při hlasitém čtení vnímá i obsah čteného textu, což prokáže například tím, že se opraví při nesprávně přečteném slově. Učí se vhodnou intonaci různých typů výpovědí.

Průzkumník

Čte technicky správně a plynule. Výpovědi různého typu a délky samostatně přečte s vhodnou intonací.

Objevitel

Tempo svého hlasitého čtení přizpůsobí konkrétnímu zadání. Po upozornění hlasově odliší přímé řeči některých postav. Při hlasitém čtení zároveň vnímá obsah textu, což prokáže různými způsoby dle zadání.

Profík

Některé parametry svého hlasitého čtení (tempo, intonace, hlasitost) přizpůsobí konkrétnímu zadání. Aktivně hlasově odlišuje přímé řeči různých postav.

Specialista

Některé parametry svého hlasitého čtení (tempo, intonace, hlasitost, hlasy jednotlivých postav) samostatně přizpůsobí situaci a prostředí.

Expert

Parametry svého hlasitého čtení (tempo, intonace, hlasitost, hlasy jednotlivých postav) samostatně a vhodně přizpůsobí situaci, prostředí i adresátovi.

Mistr

Parametry svého hlasitého čtení (tempo, intonace, hlasitost, hlasy jednotlivých postav) automaticky přizpůsobí situaci, prostředí i adresátovi, v případě potřeby je změní. Pracuje s různými zvuky nad rámec textu tak, aby bylo čtení poutavé.

Nováček

Zodpoví jednoduché otázky týkající se uměleckého textu. Nakreslí obrázek volně související s textem. Přiřadí k sobě jednoduchá slova a odpovídající obrázky.

Začátečník

S případnou pomocí návodných otázek převypráví obsah uměleckého textu. Vysvětlí, jak obrázky, které nakreslili ostatní, souvisí s textem.

Učeň

Zodpoví otevřené otázky týkající se uměleckého textu. Samostatně převypráví obsah textu. Vybranou pasáž textu vystihne vlastní kresbou nebo vyhledá ilustrační obrázek na webu.

Průzkumník

Samostatně shrne obsah uměleckého textu. Navrhne zpracování krátkého uměleckého textu pomocí komiksu, nebo jej ztvární pomocí výstižných kreseb, vystřižených obrázků nebo fotografií. Část textu reprodukuje pomocí scénky.

Objevitel

Při reprodukci obsahu vystihne hlavní informace v uměleckém textu. Na požádání doplní některé detaily. Na tyto detaily dbá i při reprodukci textu pomocí scénky.

Profík

Umělecký text reprodukuje pomocí scénky dle různých zadání (např. pantomima, určitý žánr, přenesení do dnešní doby).

Specialista

Samostatně zvolí vhodný způsob alternativního ztvárnění uměleckého textu s ohledem na zadání.

Expert

Některé části uměleckého textu adaptuje do podoby scénáře. V prozaickém textu změní perspektivu vyprávění.

Mistr

Umělecký text adaptuje do podoby scénáře. S ohledem na svůj záměr případně změní i formu, druh nebo žánr textu. Navrhne komplexní dramatické ztvárnění včetně případné choreografie, hudby, dekorace scény apod.

Nováček

Vyhledá v textu některá konkrétní slova podle zadání.

Začátečník

V textu vyhledá odpověď na jednoduchou otázku. S případnou pomocí návodných otázek formuluje některé důležité informace v jednoduchém naučném textu.

Učeň

V každé části naučného textu identifikuje hlavní myšlenku a stručně ji reprodukuje ústně nebo písemně. Zvýrazní podstatná slova / termíny v naučném textu. Doplní informace do přiměřeně obtížné, předem připravené myšlenkové mapy.

Průzkumník

Obsah a strukturu jednoduššího naučného textu zachytí pomocí myšlenkové mapy, diagramu, grafického organizéru, osnovy nebo výpisků.

Objevitel

K zachycení obsahu a struktury naučného textu využije způsob, který mu/jí připadá nejvhodnější (myšlenková mapa, výpisky, ale i jednoduché grafické organizéry, Vennův diagram, pětílístek...).

Profík

Podstatné informace z naučného textu zachytí i způsobem velmi odlišným od původního textu (např. složitější grafické organizéry, I. N. S. E. R. T.).

Specialista

Porovná a vybere informace z různých naučných textů a na jejich základě sestaví rozsáhlou myšlenkovou mapu přehledně vystihující významové vztahy mezi informacemi.

Expert

Samostatně si zvolí způsob vyznačení informací v naučném textu s ohledem na svůj styl učení.

Mistr

Vlastní zpracovaný materiál přehledně zachycující informace z naučných textů rozšíří o vlastní poznatky, otázky či souvislosti. Po přečtení jiného textu na podobné téma nebo po diskuzi s ostatními zapracuje nové poznatky.

Nováček

Spojí obrázek se slovem či krátkým jednoduchým textem. Obrázky seřadí chronologicky podle toho, co se v příběhu děje. U jednotlivých slov nebo krátkých vět rozhodne, zda rozumí jejich významu, nebo ne.

Začátečník

Spojí obrázek s textem. Odpoví na jednoduché otázky ověřující porozumění textu. Vyhledá slova, která se rýmují. Při četbě označí slova, kterým nerozumí.

Učeň

Chronologicky seřadí části krátkého jednoduchého textu. Na vynechané místo v textu doplní vhodné slovo včetně rýmů. U textu rozpozná nadpis a podnadpisy a určí, která část textu se k nim vztahuje. S pomocí návodných otázek během čtení zjišťuje, zda rozumí informacím v textu. S případnou pomocí návodných otázek převypráví přiměřeně dlouhý a složitý text. Vysvětlí význam většiny slov v textu.

Průzkumník

Chronologicky seřadí části přiměřeně obtížného textu. Rozhodne, zda předložené informace odpovídají textu, nebo ne. Prokáže porozumění vztahům mezi informacemi (příčina, důsledek, chronologie...) a identifikuje slova, která takové vztahy signalizují. Objasní význam použití různých typů písma v textu (kurzíva, tučné, podtržené apod.). Při hlasitém čtení prokáže porozumění obsahu textu.

Objevitel

Na vynechané místo v textu doplní vhodnou frázi či celou větu. Vlastními slovy formuluje myšlenky, které jsou v textu vyjádřeny „mezi řádky“. S pomocí návodných otázek v průběhu čtení zjišťuje, zda rozumí vztahům mezi informacemi prezentovanými v textu. Přiřadí jednoduchý graf nebo schéma k naučnému textu.

Profík

Na základě analýzy prostředků textové návaznosti chronologicky seřadí části obtížnějšího textu. Rozhodne, zda předložené informace vyplývají z textu, nebo ne. Rozdělí informace v textu na objektivní (fakta) a subjektivní (domněnky, názory). Vyhledá v textu místo, kterému nerozumí, a vlastními slovy formuluje, v čem neporozumění spočívá. Přiřadí složitější graf nebo schéma k naučnému textu.

Specialista

Na vynechané místo v textu doplní vhodnou výpověď odpovídající stylu textu. Vědomě se vrátí k místu v textu, kterému nerozumí, a vyzkouší různé strategie pro nápravu situace.

Expert

Sestaví rozsáhlou myšlenkovou mapu vystihující významové vztahy mezi informacemi v naučném textu. Vysvětlí význam složitých nebo málo obvyklých vyjádření v textu.

Mistr

Doporučí ostatním různé strategie čtení vhodné pro daný účel. Informace z textu obohatí informacemi z jiných zdrojů a podle okolností i vlastními názory nebo emocemi.

Nováček

Podle obrázků a nadpisů v dětské encyklopedii identifikuje, o jakém tématu pojednávají jednotlivé stránky.

Začátečník

Na příkladech odliší naučnou literaturu a beletrii.

Učeň

V jednoduchém naučném textu vyhledá potřebné informace, aby zodpověděl/a zadané otázky. Vyzdvihne ty informace z textu, které jsou podle něj/ní důležité.

Průzkumník

V přiměřeně obtížném naučném textu vyhledá potřebné informace, aby zodpověděl/a zadané otázky. Podle obsahu a rejstříku v knize odhadne, kde najde potřebné informace. Vyhledá slovo ve slovníku. Rozhodne, které informace v textu jsou důležité a které doplňkové.

Objevitel

Význam neznámých slov v naučném textu vyhledá ve slovníku nebo na internetu. Při práci s naučnou knihou se orientuje v obsahu i rejstříku. V menu na webové stránce zvolí takovou položku, která bude obsahovat potřebné informace. Vyhledá v textu konkrétní pojem na základě předložené definice.

Profík

Rozliší subjektivní názory a objektivní informace obsažené v textu. Informace obsažené v naučném textu roztřídí na hlavní a vedlejší. Z administrativních textů získá praktické informace a v případě potřeby je použije. Základní informace z textu získá při zběžném čtení (skimmingu).

Specialista

Porovná prezentace stejných nebo podobných myšlenek v různých naučných textech a zhodnotí jejich kvalitu. Jednotlivé informace označuje pomocí doporučené metody. U odborných textů sleduje a čte poznámky pod čarou.

Expert

V náročných odborných textech vyhledá potřebné informace, které dále zpracuje. Informace si ověřuje z různých zdrojů. Rozliší důvěryhodné a nedůvěryhodné zdroje. Jednotlivé informace značkuje takovou metodou, která mu/jí vyhovuje.

Mistr

Aktivně si dohledá důvěryhodné zdroje pro ověření informací z velmi náročných (např. odborně specifických) textů.

Nováček

Zodpoví krátké, jednoduché otázky týkající se textu. Jednoduše odpoví na otázku, jak bude text pokračovat.

Začátečník

Dle názvu nebo ilustrace na obálce odhaduje, co se bude v textu odehrávat. S pomocí návodných otázek nebo obrázků vytvoří jednoduchou předpověď dalšího vývoje textu.

Učeň

S pomocí návodných otázek vytvoří několik předpovědí o dalším vývoji textu. S malou pomocí učitele nebo spolužáků následně vyloučí ty, které nemají v přečtené části textu skutečnou oporu.

Průzkumník

Zodpoví přiměřeně obtížné otevřené otázky k textu. Po dočtení textu odpoví na otázku: „Co by bylo v příběhu jinak, kdyby...?“

Objevitel

Před čtením usuzuje, proč autor vybral konkrétní název/titulek. V průběhu čtení se ptá sám/sama sebe, jak by reagoval/a v situaci, která se právě odehrává v textu. Během čtení si zapisuje případné otázky, které ho/ji napadnou. Po čtení porovná název/titulek textu s jeho obsahem.

Profík

Dle názvu nebo žánru usuzuje, za jakým účelem text vznikl. Již při čtení předvídá vývoj textu s ohledem na jeho žánr. Zodpoví složitější otevřené otázky k textu. Otázky, které ho/ji během čtení napadly, v určité fázi porovná se spolužáky.

Specialista

Zodpoví otázky mířící „za text“. Pro spolužáky vytvoří několik otevřených otázek týkajících se textu. Rozpozná a případně odmítne takové předpovědi, které nejsou pravděpodobné vzhledem k dosavadnímu vývoji, použitým prostředkům nebo žánru textu.

Expert

Vytvoří několik variant vývoje textu a domyslí širší důsledky dané varianty pro vývoj textu. Po dočtení textu zhodnotí, zda souhlasí s názory prezentovanými v textu.

Mistr

Své předpovědi týkající se textu a příběhu sdílí, vysvětlí je a podloží je konkrétními pasážemi z textu. Vývoj textu předpoví i na základě znalosti konkrétního žánru nebo stylu autora. Po dočtení textu se ptá, kde konkrétně může ověřit informace nebo autorovy domněnky prezentované v textu.

Nováček

Obrázek či krátký text spojí se svými zážitky.

Začátečník

Vysvětlí, zda a jak přečtený text souvisí s jeho/jejím životem nebo dosavadními znalostmi. U příhodných pasáží textu popíše, jak něco vypadá / zní / chutná / je cítit...

Učeň

Popíše, jak by jednal/a v podobné situaci jako postava z knihy. S pomocí návodných otázek propojí text s různými smyslovými představami. Nalezne souvislost mezi obrázkem/fotografií v knize nebo v učebnici a samotným textem.

Průzkumník

Odpoví na otázku, zda v jiné přečtené knize nastala podobná situace / vystupovaly podobné postavy jako v aktuálně čteném textu. Zhodnotí, zda by se podobná situace jako v knize mohla odehrát i v reálném životě. Se spolužáky sdílí smyslové představy, které v něm/ní vyvolalo čtení textu.

Objevitel

Během čtení uměleckého textu hledá různé souvislosti s reálným životem. Při práci s odborným textem zmapuje, co se o daném tématu už učil/a ve škole nebo co zná z médií a dalších zdrojů. Po přečtení úryvku uměleckého nebo naučného textu navrhne základní parametry filmu nebo dokumentu na dané téma.

Profík

V uměleckém textu odhalí aktuální témata či společenské problémy. Samostatně si vybere praktický, administrativní nebo odborný text vhodný pro svou životní situaci. Porozumí souvislosti s praktickým životem popsané v naučném textu. Hledá souvislost mezi různými texty.

Specialista

V případě potřeby využije různé typy textů v praktickém životě. S pomocí návodných otázek uvede společenské a kulturní faktory ovlivňující text. Souvislosti mezi texty zachytí různými grafickými metodami. Po přečtení odborného textu uvede různorodé příklady přibližující text ostatním.

Expert

Dle okolností doporučí ostatním literaturu vhodnou pro jejich životní situaci. Identifikuje různé faktory (kulturní, společenské, politické, historické...), které mohly ovlivnit výslednou podobu textu.

Mistr

Vztahuje etická témata z literatury ke svému jednání a k jednání ostatních v reálném životě. Vysvětlí vztah textu k jinému textu i vliv textu na čtenáře. Při práci s různými druhy textů využívá své zkušenosti a poznatky z jiných disciplín.

Nováček

Pojmenuje, co se mu/jí v krátkém jednoduchém textu líbilo či nelíbilo (zápletka, postava) a přidá odůvodnění.

Začátečník

S pomocí nedokončených vět (např. Nejvíce se mi líbilo, když..., Zaujalo mě...) vyjádří svůj názor na text/příběh. Zhodnotí, zda byl přečtený text moc jednoduchý/přiměřený/složitý, a přidá odůvodnění.

Učeň

Jednoduchým způsobem samostatně vyjádří svůj názor na text/příběh.

Průzkumník

Zdůvodní, proč se mu/jí text / část textu (postava, úvod, zápletka) líbí či nelíbí. Zobecní, jaké texty (žánry, příběhy, zápletky) se mu/jí obvykle líbí.

Objevitel

Své hodnocení textu sdílí se spolužáky. Hluběji porovná podobné a rozdílné argumenty.

Profík

Své hodnocení textu po vyzvání prezentuje různými formami (písemně, individuálně, v diskuzi...). Zhodnotí, zda je text užitečný pro stanovený účel.

Specialista

Na základě analýzy textu si na něj vytvoří názor, který následně obhájí. Své hodnocení širokého okruhu uměleckých i vzdělávacích textů prezentuje různými formami. U naučných textů ověří předpokládané závěry v dalších doporučených zdrojích.

Expert

Na základě analýzy textu si na něj vytvoří názor, který následně obhájí a diskutuje o něm z různých hledisek. Vyvrátí, nebo podpoří argumenty spolužáků. U naučných textů ověří předpokládané závěry ve vhodné zvolených zdrojích.

Mistr

U naučných textů sleduje kromě závěrů i autorovu argumentaci a případně k ní zaujme kritické stanovisko. Upozorní na to, že je autorova argumentace nedostatečná nebo se nedá ověřit v jiných zdrojích.

Nováček

Uvede různé příklady, jak může vypadat psaný text a kde se s ním setká.

Začátečník

Rozpozná prózu a poezii. Rozliší typy materiálů ke čtení (knihy pro děti × dospělé, knihy × noviny, knihy obrázkové, encyklopedie, leporela). K jejich pojmenování používá jednoduché pojmy. Rozhodne, zda se dvě slova rýmují, nebo ne.

Učeň

V básnickém textu identifikuje rýmy. Přiřadí k sobě verše, které se rýmují.

Průzkumník

Rozpozná drama. Pojmenuje jednotlivé části textu (řádek, verš, odstavec, sloka, kapitola apod.). V jednoduchých prozaických textech označí úvod a závěr.

Objevitel

Jednoduše analyzuje kompozici kratších uměleckých prozaických textů. Vybrané ukázky přiřadí k funkčnímu stylu, orientuje se zejména podle vnějších znaků.

Profík

Rozpozná lyrický a epický umělecký text. Přiřadí text k funkčnímu stylu. Analyzuje kompozici uměleckých prozaických textů.

Specialista

Podle typických motivů, témat nebo podle kompozice přiřadí text k literárnímu žánru. Popíše typickou stavbu textů rozmanitých funkčních stylů.

Expert

Rozpozná, když text není vhodně vystaven vzhledem k danému účelu. Formální stránku textu podrobně analyzuje s případnou oporou o vlastní poznámky nebo přehledový pracovní list.

Mistr

Samostatně analyzuje formální stránku textu s použitím odpovídajících pojmů (forma, druh, žánr, typ...). Navrhne konkrétní úpravy textu s ohledem na jeho účel.

Nováček

Na základě vyposlechnuté pasáže určí, zda daná část textu něco/někoho popisuje.

Začátečník

Vyhledá v textu slova, pomocí nichž se něco/někdo popisuje. S malou pomocí rozpoznává části textu obsahující hodnocení.

Učeň

Rozliší v textu pasáže, v nichž převažuje popis nad vyprávěním a naopak. Vyhledá části, ve kterých autor charakterizuje postavy z příběhu. Rozpozná pasáže, v nichž autor textu něco/někoho hodnotí nebo doslovně vyjadřuje svůj názor, a tvrzení podloží důkazy z textu.

Průzkumník

Vyhledá v textu prostředky, které autor používá pro charakteristiku postav, místa, děje. Vyhledá v textu některá nespisovná slova. Na základě kontextu vysvětlí význam méně obvyklých slov. Vyhledá v textu odborné termíny a jejich význam případně dohledá ve slovníku nebo na internetu.

Objevitel

Popíše, jaké prostředky autor používá pro charakteristiku postav, místa a děje a své tvrzení doloží konkrétními příklady z textu. Vysvětlí význam některých jednodušších obrazných pojmenování nebo frazémů v konkrétním textu, neznámé případně dohledá. Rozpozná jednoduché aktualizované vyjádření.

Profík

Vysvětlí význam některých obtížnějších odborných termínů, obrazných pojmenování nebo frazémů v konkrétním textu, neznámé výrazy případně dohledá. Vyhledá v textu archaismy, slangové nebo nářeční výrazy. Identifikuje v textu úseky, v nichž autor navazuje kontakt se čtenářem. V publicistickém nebo uměleckém textu rozpozná pasáže s aktualizovaným vyjádřením.

Specialista

Samostatně rozliší různé jazykové vrstvy uměleckého textu. Rozpozná i různá neobvyklá obrazná pojmenování a vysvětlí jejich smysl v konkrétním textu. Zobecní, které typické prostředky kontaktu se čtenářem se používají v různých typech textů. Podle použitých výrazů a dalších prostředků v textu odhalí i nepřímo vyjádřené autorovy názory.

Expert

Objasní použití konkrétních jazykových i uměleckých prostředků v různých typech textů (například s ohledem na autorův záměr). Porovná několik ukázek textu téhož autora a identifikuje některé prvky typické pro jeho autorský styl.

Mistr

Samostatně analyzuje jazykové i umělecké prostředky v různých typech textů. Na základě konkrétních příkladů definuje autorský styl. Podle typických prvků v ukázce textu případně určí jeho autora.

Nováček

S vizuální oporou se orientuje v krátkém audiotextu s jednoduchým příběhem.

Začátečník

Při poslechu uměleckého audiotextu přiřadí jednotlivé hlasy nebo repliky postavám z příběhu. Odpoví na jednoduché otázky ověřující porozumění. Rozhodne, zda se různé pasáže rýmují, nebo ne.

Učeň

Reprodukuje obsah ucelené umělecké audioukázky (např. pohádka, povídka) nebo jednoduchého naučného audiotextu. Při současném sledování psaného textu upozorní na vzájemné odlišnosti.

Průzkumník

Prokáže porozumění delšímu uměleckému audiotextu členěnému na různé části a vztahům mezi informacemi v něm (příčina, důsledek, chronologie). Reprodukuje obsah audioukázky i po delší době (např. při další hodině). Zhodnotí použití různých doprovodných zvuků (vhodnost, atraktivita, emocionální účinek...).

Objevitel

Prokáže porozumění delšímu a komplikovanějšímu uměleckému audiotextu. Reprodukuje obsah stručného publicistického nebo naučného textu vyslechnutého v audioverzi.

Profík

Prokáže porozumění uměleckým, vzdělávacím i publicistickým audiotextům pronášeným interprety s rozmanitým přednesem. Jednoduše zhodnotí kvalitu předčítání daného interpreta. Po vyslechnutí textu pracuje i s informacemi, které z textu vyplývají, ale nebyly explicitně řečeny. U uměleckého textu navrhne vhodné doprovodné zvuky.

Specialista

Prokáže porozumění širokému okruhu uměleckých (s komplikovanou dějovou výstavbou či změnami v časové posloupnosti), vzdělávacích i publicistických audiotextů. Zhodnotí vhodnost některých parametrů čtení (rychlost, důraz, emotivní zabarvení hlasu) pro konkrétní text.

Expert & Mistr

Prokáže porozumění širokému okruhu náročných uměleckých (včetně experimentálních či lyrických), naučných i publicistických textů. Rozpozná kvalitu a styl různých interpretů. Informace z audiotextů dá do souvislosti s informacemi z jiných zdrojů a porovná je s vlastními názory nebo emocemi. Analyzuje formální stránku textu vyslechnutého v audioverzi.

Nováček

Pomocí návodných otázek stručně převypráví děj filmu nebo divadelního představení. Vyjádří, co se mu/jí ve filmu nebo divadelním představení líbilo či nelíbilo.

Začátečník

Převypráví děj filmu nebo divadelního představení včetně některých detailů. Upozorní na některé motivy, které jsou shodné v krátké ukázce literárního textu a ve filmu (např. jména postav, prostředí, výrazné dějové prvky). Přečte název filmu a nápisy v něm použité.

Učeň

Rámcově porovná děj krátkého literárního úryvku a odpovídající části filmu. Jmenuje konkrétní aspekty filmu nebo divadelního představení, které se mu/jí líbily nebo nelíbily, a uvede důvod.

Průzkumník

Porovná děj literárního díla a filmu nebo divadelního představení. Začíná samostatně číst filmové a divadelní titulky.

Objevitel

Kromě děje porovná např. i vzhled nebo charaktery postav v literárním textu a ve filmu nebo divadelním představení. Přečte krátké filmové a divadelní titulky. Odůvodní, co je podle něj/ní lepší a proč – zda předloha, nebo její filmové či divadelní zpracování.

Profík

Přečte delší filmové a divadelní titulky. U knih, které se mu/jí líbily, cíleně vyhledá a zhlédne filmové zpracování. Zhodnotí, nakolik filmová nebo divadelní adaptace literární předlohy odpovídá jeho/její vlastní představě.

Specialista

Přečte obsáhlejší i rychle se střídající filmové a divadelní titulky. Porovná jazyk postav v literárním díle s dialogy postav ve filmu či divadelním představení.

Expert

Literární předlohu a její filmovou nebo divadelní adaptaci zhodnotí z různých hledisek. Navrhne, co měli tvůrci udělat jinak a proč. Dále zhodnotí, jak zpracování literární předlohy ovlivnily specifické vyjadřovací prostředky filmu/divadla (scénografie, světlo, stříh, kamera, hudba).

Mistr

Vytvoří komplexní recenzi porovnávající literární předlohu s filmovou nebo divadelní adaptací. Vezme v úvahu i to, jak adaptaci textu ovlivnila politická a společenská situace.

Nováček

S pomocí vhodných ukázek se seznamuje se základními médii a jejich specifiky (televize, internet, tištěná média, billboardy, reklama...). Uvede různé příklady umístění reklamy.

Začátečník

Uvede příklady informací, které mohou předávat různá média. Určí, který produkt prodávají vybrané reklamy. Pojmenuje výrazné orientační prvky v textu (nadpis/titulek, odstavce, ilustrace a fotografie, zvýrazněné části textu...).

Učeň

Na internetu vyhledá jednoduché aktuální informace. Na jednoduchých příkladech identifikuje rozdíly mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením.

Průzkumník

Na vhodných ukázkách popíše, co různá média dělají pro to, aby je lidé četli/sledovali/navštěvovali. Vyhledá webové stránky, které jsou užitečné pro jeho/její záměr. Při prohlížení webové stránky zodpoví následující otázky: Jaké informace na stránce najdeme? Jaký je její účel? Koho prezentuje? Odhadne, pro kterou věkovou skupinu je dané mediální sdělení určené/vhodné.

Objevitel

S oporou v návodných otázkách porovná prezentaci stejného tématu v různých médiích. Rozpozná některé typické obraty používané v manipulativních sděleních a také prvky přímé verbální agrese. Zobecní, jak jsou v reklamě typicky zobrazovány určité skupiny produktů. Porovná typické prostředky v různých typech médií (reklama, zpravodajství, blogy, vlogy...) včetně doprovodného vizuálního nebo zvukového materiálu.

Profík

Kombinuje, porovná a kriticky hodnotí informace z různých zdrojů. Rozpozná, když média prezentují téma silně manipulativně nebo uvádí informace, které není možné ověřit. V kratším mediálním sdělení odhalí některé argumentační fauly nebo typické stereotypy o různých sociálních skupinách. Zhodnotí a porovná různé webové stránky podle různých kritérií (objektivita, účel, věrohodnost informací). Porovná typická témata a styl textů v různých typech médií.

Specialista

Různorodé informace z médií zpracuje nebo použije s ohledem na své záměry. Po přečtení sdělení v různých médiích, která zpracovávají totéž téma, si vytvoří vlastní názor. Uvede specifika psané komunikace na sociálních sítích (příspěvky, komentáře, doprovodný vizuální materiál...). Ve zpravodajských médiích identifikuje principy činící obsah zábavným. Rozpozná základní principy propagandy.

Expert

V mediálním sdělení odhalí stereotypy, předsudky, prvky manipulace či dezinformace a také různě vyjádřenou nepřímou verbální agresi. Rozpozná, když média při prezentaci tématu zamlčují důležitá fakta. Rozpozná závadný či přímo nebezpečný psaný obsah na sociálních sítích a svůj názor zdůvodní. Analyzuje vliv různých typů vizuálního nebo zvukového materiálu na vnímání mediálního sdělení. Rozpozná skryté principy propagandy.

Mistr

Rozpozná, když média záměrně zkreslují fakta či vytváří dojem souvislosti mezi nesouvisejícími informacemi. V mediálním sdělení odhalí pokročilé argumentační fauly. Na základě své zkušenosti a odborných informací analyzuje vztah mezi realitou a jejím obrazem prezentovaným médii.

Nováček

Odvodí odlišnosti mezi čtením na papíře, tabletu, čtečce, telefonu... Uvede příklady využití internetu. Správně interpretuje často používané grafické znaky.

Začátečník

Pomocí vhodně zvolených slov s malou pomocí vyhledá webové stránky, které ho/ji zajímají. Vyhledá tematicky vhodný obrázek pro daný text.

Učeň

Zorientuje se na webové stránce (adresa stránky, vlastní obsah, položky menu...). Na webových stránkách si vyhledá informace, obrázky, videa apod. související s jeho/jejími zájmy.

Průzkumník

S ohledem na své požadavky nastaví a konkretizuje parametry rozšířeného vyhledávání. Po přečtení textu na webové stránce použije některé základní informace. Identifikuje v textu hypertextové odkazy. Na webových stránkách vyhledá praktické každodenní informace (počasí, aktuality ze školy, změny v rozvrhu...).

Objevitel

S ohledem na své potřeby kombinuje informace, obrázky či grafy z různých webových stránek. Ke každé získané informaci, obrázku, schématu apod. uvede původní zdroj. Používá klávesové zkratky usnadňující vyhledávání v textu.

Profík

Cizí text po přečtení okomentuje pomocí sdílených komentářů. U odborných nebo publicistických textů sleduje odkazy na výchozí zdroje a po kliknutí na ně případně dohledá širší kontext informací. Vysvětlí význam poznámek pod čarou.

Specialista

Sdílené komentáře k vlastnímu textu vyhodnotí a zapracuje. U odborných a publicistických textů čte poznámky pod čarou.

Expert & Mistr

Ve virtuálním prostředí se snadno orientuje v psaném textu, audiovizuálním materiálu i příslušných oborových databázích. Správně interpretuje různá kombinovaná, zkrácená či modifikovaná sdělení. Využívá výhody plynoucí z práce ve sdíleném prostředí.

SCIO

www.scio.cz

